

VĚSTNÍK ASOCIACE ČESKÝCH A MORAVSKOSLEZSKÝCH MUZEÍ A GALERIÍ

VĚSTNÍK AMG OD PŘÍŠTÍHO ČÍSLA NOVĚ

V září 1991 vyšlo první číslo Věstníku AMG o 6 stranách textu A4. V roce 1992 vyšlo 8 čísel po osmi stranách textu. Věstník informoval o dění v Asociaci - o jednání exekutivy, senátu, oborových komisí apod., poté začal zprostředkovávat informace o výstavách. První čísla vznikala doslova na koleně. Přípravoval jsem je sám, z valné části ve volných chvílích i přepisoval, kopírovala se v nákladu 500 výtisků. Od poloviny roku 1992 se začal o vydávání Věstníku starat tehdejší sekretariát AMG při Moravském zemském muzeu v Brně a s ním přešlo vydávání do Prahy, jako jeden z důležitých úkolů tehdy se již profesionalizujícího sekretariátu AMG. Věstník nabýval na rozsahu, přibývaly informace a zprávy. Zvýšil se náklad na 700 výtisků a začal být rozepisován do všech muzeí a dalších institucím, nejen členům AMG. Někdejší pochybnosti, zda jej vůbec vydávat, se dnes ukázaly jako liché. Věstník se v muzejní veřejnosti zabydlel jako informační bulletin, který muzea potřebují. Pravda, rozsah informací o muzejním dění závisí na dopisovatelích. O činnosti některého regionálního kolegia nebo oborové komise se nedozvíte vůbec nic. Bohužel leckdy zjišťujeme, že Věstník se nedostane k řadovým pracovníkům, kteří by se s ním měli seznámit, protože často neopustí sekretariáty ředitelů nebo putuje hned do knihovnických fondů. Bývá to problém velkých muzeí a věříme, že se brzy vyřeší.

Mohu snad se vši odpovědností konstatovat, že zhruba od poloviny roku 1995 se úroveň Věstníku viditelně zvedla a registrujeme zvýšený zájem autorů i čtenářů. Začaly se tu objevovat diskusní články, statě představující profil muzeí, jejich aktivity a zajímavé projekty. Připraveny jsou některé obsáhlé materiály, které začneme publikovat formou příloh k jednotlivým číslům (někdy na pokračování) - například výběrovou zahraniční muzeologickou anotovanou bibliografii, přehled o struktuře muzeí a platné legislativě ve vybraných zemích Evropy. V jednání je publikování zajímavých muzeologických statí apod. Cítím, že se ocitáme na určitém vývojovém mezníku. Blízká budoucnost ukáže, zda se z Věstníku nestane přirozenou cestou muzejní časopis. Letos vyjde 10 stran čísel a jednotlivá čísla budou mít zhruba 30 stran. Vzhledem k časovému skluzu, způsobeném stěhováním sekretariátu a úpravou prostor v novém působišti v budově Národního zemědělského muzea v Praze, vyjde některý z příštích Věstníků jako dvojčíslo.

Věstník dosud vycházel s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Proto jsme jej také posílali do všech muzeí (i nečlenům AMG), okresním úřadům a dalším institucím. Od roku 1996 se změnou předpisů o poskytování dotací na činnost občanským sdružením může však být vydání Věstníku AMG dotováno příspěvkem ze státního rozpočtu (MK ČR) nejvýše do 50 % nákladů. Nej-

méně 50 % musí být hrazeno z vlastních prostředků AMG. Z těchto důvodů sdělujeme, že od příštího čísla bude Věstník zasilán zdarma jen členským muzeím AMG! Z týchž důvodů žádáme, abyste se sekretariátem AMG nejpozději do poloviny roku 1994 dořešili případně nesrovnalosti v otázkách členství Vašeho muzea a v placení příspěvků za poslední dva roky. Nečlenům AMG bude zasilán Věstník od příštího čísla jen na základě písemné objednávky a bude jim účtováno zhruba 50% nákladů na vydání a distribuci Věstníku. Přesně bude částka stanovena až po schválení dotace pro činnost AMG. Předpokládáme, že se bude jednat cca o 15,- Kč za jeden výtisk deseti čísel Věstníku ve výše uvedeném rozsahu, **Muzea, galerie nebo jiné instituce, které nejsou členy AMG a mají zájem na zasilání Věstníku i nadále, nechť jej pokud možno neprodleně objednají u sekretariátu AMG.**

Členům AMG dále sdělujeme, že do větších muzeí bude i nadále posílán Věstník ve více výtiscích. Pokud považujete počet dosud posílaných výtisků za nadbytečný nebo naopak za nedostatečný, sdělte prosím požadovanou změnu urychleně sekretariátu AMG. Vynasnažíme se Vám vyjít vstříc.

Vedení AMG děkuje všem čtenářům za pochopení a doufáme, že s ním budete stále více spokojeni. Pište, faxujte, telefonujte! Věstník je tu proto, aby zveřejnil Vaše názory na praxi i teorii muzejnictví, pokud se o ně chcete podělit s ostatními. Sdělte ostatním prostřednictvím Věstníku své zkušenosti z muzejní praxe, napište, co je u Vás nového (dobrého i zlého), využijte možnost nabídky svých programů, nabídky spolupráce při zajímavých projektech atd.

PhDr. František Šebek
předseda AMG

Z jednání orgánů AMG

ZASEDÁNÍ EXEKUTIVY AMG

Od posledního vydání Věstníku zasedala exekutiva AMG celkem třikrát. Na pořad jednání přišly otázky dalšího postupu v projektech školení managementu, pasportizace a vydavatelské činnosti AMG.

Dosavadní předsedkyně české komory (druhá místopředsedkyně AMG) PhDr. Alena

Vondrušková ukončila ze zdravotních důvodů pracovní poměr ve Středočeském muzeu v Roztókách a v souladu se stanovami rezignovala na svou funkci v AMG. Proto byl na jednání exekutivy stanoven termín zasedání české komory na 29. května 1996 v 10.00 hod. v kinosále NTM v Praze.

-fa-

Z činnosti kolegií a komisí AMG

ZE SEMINÁŘE KOMISE KONZERVÁTORŮ, RESTAURÁTORŮ A PREPARÁTORŮ V TŘEBÍČI

V rámci konání 1. muzejního veletrhu v Třebíči ve dnech 19.2. - 25.2. 1996 byla organizátory akce požádána oborová komise konzervátorů-restaurátorů a preparátorů, aby připravila odbornou náplň pro doprovodný program, který byl každý den věnován určitému tématu. Muzejní konzervaci byl vyčleněn čtvrtek 22. února.

Při sestavování přednášek se vycházelo ze dvou předpokladů. Za prvé, že veletrh navštíví zejména vedoucí pracovníci a laická veřejnost a za

druhé, že v posledních letech se každý rok pořádá několikadenní odborný seminář úzce zaměřený na tuto problematiku. Na základě těchto faktů bylo přistoupeno k rozhodnutí koncipovat přednášky zejména pro vedoucí pracovníky s postihnutím podstaty problému bez hlubších rozborů jak z oblasti teorie, tak i praxe. K tomuto rozhodnutí nás vedla ještě další zkušenost z posledních let, a to zanedbávání konzervátorské činnosti v rámci práce muzea u některých institucí.

Během dne pak zazněly následující přednášky:

Mgr. Pavel Holman (katedra muzeologie filosofické fakulty MU v Brně): **Postavení konzervace v rámci muzea;**

Ing. Ivo Štěpánek (Technické muzeum v Brně): **Historie a současná práce komise KRP;**

Alena Komendová (Jihomoravské muzeum Znojmo): **Podstata konzervace;**

RNDr. Leopold Zemene (důchodce, Technické muzeum v Brně): **Preventivní konzervace - muzejní klimatologie;**

RNDr. Mojmír Soudný (důchodce, Archeologický ústav ČSAV): **Základní problematika konzervace kovů;**

RNDr. Miloš Klíma (plazmochemická laboratoř přírodovědecké fakulty MU v Brně): **Principiální problémy regenerace kovů;**

Alena Komendová (Jihomoravské muzeum Znojmo): **Problematika klasické konzervace skla;**

RNDr. Miloš Klíma (plazmochemická laboratoř přírodovědecké fakulty MU v Brně): **Principiální problémy konzervačního zásahu u skla;**

Ing. Alena Selucká (Muzejně dokumentační centrum MZM v Brně): **Výuka muzejní konzervace, představení muzejně dokumentačního centra;**

Mgr. Pavel Holman (katedra muzeologie filosofické fakulty MU v Brně): **Obecná problematika vysokoškolské výchovy;**

Ing. Ivo Štěpánek (Technické muzeum v Brně): **Ekonomický rozbor;**

RNDr. Miloš Klíma (plazmochemická laboratoř přírodovědecké fakulty MU v Brně): **Ekonomická stránka výzkumu a poskytování služeb muzeím;**

Ing. Ivo Štěpánek (Technické muzeum v Brně): **Konzervace v příštích letech.**

Vedle přednášek byly promítnuty ještě dva videoprogramy, které představily plazmochemickou metodu (RNDr. Miloš Klíma, plazmochemická laboratoř přírodovědecké fakulty MU v Brně, Pavel Jelen, Technické muzeum v Brně) a práci s mikroskopem LM5 (Východočeské muzeum Pardubice).

Některé z uvedených příspěvků budeme publikovat v tomto a následujících číslech Věstníku, tak aby se zajímavými myšlenkami bylo seznámeno více kolegů než 104 zúčastněných v sále.

Ing. Ivo Štěpánek

předseda KRP

Technické muzeum v Brně

~~~~~

**PODSTATA KONZERVACE
PŘEDNÁŠKA NA SEMINÁŘI KOMISE KRP
V TŘEBÍČI 22. ÚNORA 1996**

K nastínění podstaty konzervace a problematiky profese konzervátor - restaurátor byly použity výňatky a poznámky z The Nature of Conservation - A Race Against Time (Podstata konzervace - závod s časem), Philip Ward, The Getty Conservation Institut, 1989 (II. vydání), výběr z kapitoly The Nature of Conservation (Podstata konzervace) a z profesního kodexu oboru konzervátor - restaurátor, který byl vytvořen komisí ICCROM, ICOM a mezinárodními odbornými pracovními skupinami v letech 1978 - 1984.

Termín konzervátor - restaurátor (užívaný ve výňatcích z profesního kodexu) je používán jako kompromis, poněvadž příslušník stejné profese se nazývá "konzervátor" v anglicky mluvících zemích a "restaurátor" v zemích, kde se mluví románskými a germánskými jazyky /PK/.

V zájmu ohledu na profesní etiku a normy pro zacházení s předměty a na jejich vlastníky byly činěny různé pokusy definovat tuto profesi, odlišit ji od profesí příbuzných (2 - architekti pam. péče, vědečtí pracovníci, inženýři aj. mající profesní normy) a stanovit vlastní požadavky na odbornou kvalifikaci. Jiné profese, jako např. lékaři, právníci a architekti, prošly fází sebeanalýzy a definování a ustanovily si všeobecně akceptované normy. Taková definice pro obor konzervátor - restaurátor je již dávno zapotřebí. Profesi to pomůže k dosažení rovnocenného postavení s takovými odbornostmi, jako jsou kurátor nebo archeolog (1.3 PK)

Očíslované odstavce jsou uvedeny z kapitoly Podstata konzervace, pod písmeny poznámky z profesního kodexu konzervátora - restaurátora.

1) Ačkoliv kurátor oprávněně rozhoduje o relativní hodnotě předmětu, konzervátor by jí neměl být ovlivněn. Každému předmětu musí být poskytnuta nejlepší ochrana, která je v daném čase možná. To neznamená, že vždy musí být použito nejpracnější a nejrozsáhlejší ošetření. Různé stupně ošetření mohou být zvoleny dle okolností, ale každý z nich má být proveden s největší kvalitou.

A: Vzhledem k nevyhnutelnému riziku nesprávné manipulace nebo změn na předmětu při všech fázích konzervování nebo restaurování musí konzervátor - restaurátor co nejtěsněji spolupracovat s kurátorem nebo jiným kompetentním vědeckým pracovníkem. Společně pak musí rozlišit, co je nutné a co druhořadé, možné a nemožné, který

zásah kvalitu předmětu zvyšuje nebo který je pro jeho celistvost škodlivý /3.3 PK/

2) Všem zásahům musí předcházet technická zkouška (průzkum) předmětu a tyto zásahy nesmí být použity (provedeny) dokud konzervátor není ujištěn, že všechny významné informace spojené s navrženými zásahy (akcemi) jsou v jeho možnostech.

B: Rozbor je úvodní procedura, která má stanovit dokumentární hodnotu artefaktu, jeho původní strukturu a materiál, rozsah jeho degradace, změn a ztrát a dokumentovat tato zjištění /z 2.1 PK/.

3) Ošetření musí být zaznamenáno kompletně a pečlivě v podobě, která kdykoli umožní budoucí výzkum a konzervaci.

C: Zde použijí článek 16 - Dokumentace a publikace z mezinárodní charty pro konzervaci a restaurování památek a lokalit vydané výborem ICOMOS z roku 1966 - Veškeré konzervátorské a restaurátorské práce a vykopávky musí být vždy provázeny přesnou dokumentací ve formě analytických a kritických zpráv ilustrovaných kresbami a fotografiemi. Ty musí zaznamenávat všechny fáze objevných, konsolidačních, rekonstrukčních a integračních prací, stejně tak jako technické a formální prvky zjištěné během těchto prací. Tato dokumentace se ukládá do archivu veřejné instituce a je přístupná badatelům. Doporučuje se publikovat.

4) Ochrana struktury (stavby) předmětu není nutně omezena na původní - originální materiál, jelikož dřívější opravy nebo změny během používání mohou být velice historicky významné. Jaká podoba je důležitá, to by mělo být určeno ve spolupráci s kurátorem po pečlivém průzkumu a výzkumu.

D: Restaurování - článek 12 z Charty ICOMOS. Prvky nahrazující chybějící části musí být harmonicky začleněny do celku, avšak zároveň musí být odlišné od původních součástí, tak aby restaurátorský zásah nefalzifikoval uměleckou nebo historickou stránku dokumentu.

5) Nové materiály by měly být přidávány v co nejmenší míře tak, aby předmět nenarušovaly ani v dlouhodobém měřítku.

E: Opět článek 12 - Restaurování z Charty ICOMOS.

6) Všechny zásahy musí respektovat celistvost předmětu - toto kritérium se velice těžko uplatňuje, protože už je ze své podstaty subjektivní.

F: Pokud jde o zásahy na jakémkoliv předmětu historické nebo umělecké hodnoty, rozhodnutí o tom, zda je má provést umělec, řemeslník nebo konzervátor - restaurátor, může učinit pouze dobře

vyškolený, řádně vzdělaný, zkušený a velmi vnímavý konzervátor - restaurátor. Jedině tento pracovník, společně s kurátorem nebo jiným odborníkem, má možnost provést náležitou analýzu předmětu, stanovit jeho stav a zhodnotit jeho materiální a dokumentární hodnotu /4.2 PK/.

7) Konzervátor si musí udržovat svoje technické znalosti tak, aby je mohl kdykoliv v celém rozsahu použít.

G: Například formou školení, které má zahrnovat rozvoj vnímavosti a manuálních zručností, získávání teoretických znalostí o materiálu a technikách a důkladnou přípravu ve vědecké metodologii, vedoucí k rozvíjení schopností řešit problémy konzervace systematickým přístupem, užitím precizního výzkumu a kritickou interpretací výsledků /5.2 PK/.

8) Konzervátor si musí být vědom svých možností, neměl by rozhodovat o věcech, přesahujících jeho znalosti nebo pracovat na úkolech, které jsou nad jeho schopnosti.

H: Konzervátor - restaurátor vykonává svou práci na předmětu jako takovém. Jeho práce, stejně jako práce chirurga, je založená především na manuálních schopnostech a zručnosti. Nicméně, stejně jako v případě chirurga, manuální zručnost musí být spojena a teoretickými vědomostmi a schopnostmi pohotově odhadnout situaci, okamžitě na ni reagovat a zvážit účinek zvoleného zásahu (3.7 PK)

9) ? Od konzervátora se očekávají všeobecné připomínky jak ošetřovat sbírky, ale tyto informace by měl poskytovat zase jen dalšímu konzervátorovi.

I: Konzultace?

10) Během ošetřování předmětu konzervátor plynule provádí následující: průzkum (zkoušky) - záznam (dokumentace) - diagnóza - akce (zásah) - záznam (dokumentace) - ochrana.

J: Jakýkoliv zásah na historických nebo uměleckých předmětech se musí řídit standardními postupy vědecké metodologie: výzkum pramenů, analýza, interpretace a syntéza. Jedině tak může použité komplexní zpracování uchovat celistvost předmětu a tak zpřístupňovat jeho význam a smysl. Je podstatné, že jedině takový přístup zvyšuje naši schopnost dešifrovat odkaz předmětu a tak rozšířit nové vědecké poznatky (3.6 PK).

Srovnáním těchto několika bodů s dnešním reálným stavem, jaký je u nás v oboru konzervátor - restaurátor, dojdeme k závěru, že je třeba ujit ještě velký kus cesty.

Alena Komendová
Jihomoravské muzeum Znojmo

PROBLEMATIKA KLASICKÉ KONZERVACE SKLA
PŘEDNÁŠKA NA SEMINÁŘI KOMISE KRP
V TŘEBÍČI 22. ÚNORA 1996

ÚVOD

Konzervátorská pracoviště jsou místa, kam přicházejí předměty někdy velice neurčitých tvarů, aby odtud vyšly jako konkrétní objekty vypovídající o určité době mnohá tajemství. Jedním z mnoha materiálů, z jehož ne příliš půvabné slupky vytvořené staletími se po mravenčí práci konzervátora vyloupne předmět, o kterém lze hovořit jako o šperku, je sklo.

Sklo je materiál, který stojí za zmínku nejen pro svou krásu a místní tradici. Podle mého názoru bývá jeho problematika i opomíjena.

Problémy konzervace skla jsou v obecné rovině obdobné s problémy konzervace jiných materiálů. Stejně nenahraditelné škody vzniknou špatně zvoleným konzervačním postupem. Je proto pro konzervátora velmi potřebné proniknout do technologie výroby, která je úzce spjatá s typologií a chemismem degradace materiálu.

PODSTATA SKLA (CHEMICKÉ A FYZIKÁLNÍ VLASTNOSTI, SLOŽENÍ)

Sklo je definováno jako beztvárá, homogenní látka, vzniklá plynulým růstem viskozity tuhnutí taveniny křemičitanových směsí (vápenatodraselného nebo vápenatosodného křemičitanu s přebytečným oxidem křemičitým). Jinak řečeno: sklo je amorfní tavenina, které se pomalým ochlazením nedovolilo zkrystalizovat.

Z fyzikálního pohledu je sklo stejnorodé, křehké, průhledné, tvrdé, chemicky odolné a při zahřívání měkne.

TECHNOLOGIE

Základní surovinou je sklářský písek SiO_2 (pokud možno s co nejmenším obsahem oxidu železa - zelené zbarvení). Druh, kvalitu a barvu skla ovlivňují další přísady a jejich vzájemný poměr. Jsou to: zdroj CaO např. vápenec; Na_2O nebo K_2O - živce, magnezit, soda, popel z mořských řas, popel z bukového dřeva; PbO , minim. oxidy jiných kovů aj.

Smišením všech přísad potřebných k výrobě určitého druhu skla ve správném poměru se získá "sklářský kmen", který se taví ve sklářských pecích. Teplota tavení je závislá na poměrech jednotlivých přísad. U historických skel se poměr pohybuje: 46 - 57% SiO_2

15 - 25% K_2O

12 - 20% CaO .

Vyšší obsah CaO a nižší obsah SiO_2 snižuje teplotu tání skloviny, která se pohybuje kolem 700 °C. U pravěkých nálezů skleněných perel a polev na keramice lze mluvit pouze o skelné fritě, která se při 600 - 650 °C vícekrát přetavovala.

U dnešních skel je poměr: 70% SiO_2

15% Na_2O

10% CaO s teplotou

tavení kolem 1400 °C, které se dosáhlo postupným zdokonalováním technologie výroby.

Při procesu tavení skla se uvolňují bublinky CO_2 a vodní páry. Ty napomáhají k promíchávání taveniny, ale ve výsledném výrobku jsou nežádoucí. Proto se k jejich odstranění a k umocnění promíchání skloviny přistupuje k fázi čeření.

Tohoto se dosáhlo buď přidáním čerstvého nebo namočeného dřeva, strouhané řepy nebo brambor do taveniny. Později se přidávají různá čeridla jako například Na_2SO_4 nebo As_2O_3 .

Důležitým krokem při výrobě skla je jeho pomalé chlazení ve zvlášť tomu uzpůsobených chladírnách. Ve výrobku se tímto vyrovnává vnitřní pnutí, nedochází ke krystalizaci, předmět si zachová žádaný tvar bez nežádoucích prasklin.

Součástí sklářského kmene jsou také přísady ovlivňující barvu taveniny - tedy výsledně barvu skla. Jedná se ve většině případů o oxidy kovů. Konečná barva je mimoto také podmíněna přítomností základního alkalického kovu (Na nebo K) a prostředím (oxidační nebo redukční). Dále lze hovořit o barvení průhledném (transparentní barvy - kompaktní nebo lazury), neprůhledném (opaktní barvy) a odbarvování (fyzikální nebo chemické).

Vedle barvení se sklo zdobí i hutnicky. Jedná se o různé nálepy, stavování různých druhů barevných tyčinek a jejich následné vyfukování (nitkové sklo), foukané nalepené barevné ornamenty (millefiori), převrstvování více druhů barevného skla aj.

Dále se sklo zdobí - malbou barvami nanášenými za studena nebo vypalovanými, emaily, kovy (Au , Ag); rytím, broušením, řezáním, punktováním diamantem, leptáním, pískováním aj.

V některých případech se několik zdobících způsobů použilo na jednom předmětu /dvojtěsnky, fondí d oro aj./

Vlastní technologie výroby se děje buď litím, lisováním, nebo vyfukováním.

Vedle vzhledu je třeba i odlišných vlastností skla. Ty ovlivňují různé oxidy kovů a jejich poměry ve sklářském kmene (například PbO , Al_2O_3 , K_2O , Na_2O aj.).

VÝSKYT

Nejstarší zmínky o výrobě skla pocházejí z Egypta (zlomek keramické vazy se skleněnou polevou kolem roku 3300 před.n.l.). U nás je výskyt skla doložen v únětické kultuře (skleněná perla kolem 2000 př.n.l. - jedná se snad o import z Egypta). V Mezopotámii se objevují hliněné destičky s recepty na výrobu skla kolem roku 1700 př.n.l.

Objev foukání skla se připisuje Féničanům (přelom letopočtu).

Od nich tuto techniku převzali Římané (kolem roku 30 n.l.).

Od těchto sporých nálezů se výskyt skla rozšiřuje po celé Evropě s přibývajícím intenzitou. Ve střední Evropě je sklo zastoupeno také mezi keltskými a germánskými nálezy (buď jako místní produkt nebo jako římský import). V této době lze už také hovořit o zpracování téměř všemi dnes známými způsoby (tažení, tlačení do forem, foukání, navíjení skleněného vlákna na kovovou trubičku, millefiori aj.) a jeho výskyt je poměrně rozšířený.

Sklo je zastoupeno i v období stěhování národů a raného středověku po celé Evropě. Vyskytují se také vitráže a mozaiky v chrámech. Tato doba stejně jako v ostatních oborech představuje i v oblasti výroby skla určitý úpadek.

Velký rozmach opět nastává ve 14.-15. stol. U nás lze hovořit o prudkém vzrůstu malých skláren v okolí výskytu sklářských písků (známé zelené "lesní sklo"). Využívání místních surovin silně ovlivnilo chemické složení skla - Čechy (draselnovápenaté sklo - tvrdé) Benátky (sodnovápenaté sklo - měkké, ostrov Murano).

Toto složení přímo ovlivnilo výzdobu skleněných předmětů a tedy typologii.

Nastává tedy velké rozšíření rozličných druhů dutého skla s velkou škálou výzdobných prvků (číše, poháry, lahve, konvičky, lampy aj.), rovného skla (okenní výplně, mozaiky aj.) a šperků. Tento stav je také ovlivněn zlepšující se technologií výroby.

Různorodost tvarů a chemického složení zařadila sklo mezi velmi rozšířené materiály, jejichž výzdoba byla vždy poplatná módě v místě zrodu. Lze se tedy díky jí pohybovat v prostoru a čase. Také díky tomu, že tradice výroby skla v Čechách přetrvává až do dnešních dnů.

DEGRADACE SKLA

Chemická odolnost skla (tj. schopnost odolávat působení ovzduší, vody a vodných i jiných roztoků a kapalin) je dána jeho vlastním chemickým složením. Vyšší obsah SiO_2 zvyšuje teplotu tání a

zvyšuje chemickou odolnost a tvrdost skla. Méně odolné je však vůči alkalickému prostředí.

Vyšší obsah alkalických složek ve skle naopak snižuje teplotu tání, tvrdost a chemickou odolnost. Zvláště kyselé prostředí podporuje loužení alkálií, ale stačí i pouhá voda.

Složení skla je specifikováno technologickými podmínkami a danými parametry pro jeho využití (mozaiky - štípatelnost; zrcadlovina - lom světla aj.)

Ve většině případů historického skla se jedná o materiál s vyšším obsahem alkalických složek, tedy méně chemicky odolný, který podléhá rychlé degradaci.

O barvicích látkách lze říci, že se zvyšujícím se stupněm koroze spolupůsobí při vytváření korozních vrstev.

Hlavní faktor korozního procesu je hydrolytické porušování skleněného povrchu. U něj dochází k vyplavování alkálií ze skloviny. Tím se vytvářejí vrstvy chemickým složením odlišné od vlastního skla. Ty se postupně mechanicky od sebe oddělují až dojde k úplnému rozrušení skloviny. Na příkladu můžeme uvést dva druhy korozního procesu.

- Dvojitá ochranná vrstva je tvořena nerozpustnými sloučeninami Al_2O_3 , P_2O_5 , CaO a SiO_2 , pokud byly tyto složky přítomny ve skle nebo v roztoku, pod ní je vrstva obohacená o SiO_2 . Jinou alternativou jsou mnohonásobné vrstvy tvořené nerozpustnými uhličitany a hydroxidy spolu s gelem SiO .

- Tlustá křemičitá vrstva s tak narušenou strukturou, že nebrání migraci alkálií a další destrukci křemičité sítě. Do této kategorie patří mnohá středověká skla.

LABORATORNÍ ZPRACOVÁNÍ

Proces koroze je stálý a nevratný, pokud na sklo působí stále nevhodné podmínky. Snahou konzervátorského zásahu je zpomalení, v nejlepším případě zastavení tohoto procesu (týká se to samozřejmě všech materiálů).

U skla je v dnešní době všeobecně platný postup konzervace asi tento.

Nejdříve se sklo roztřídí podle jeho zachovalosti (lze hovořit o hrubém rozdělení) na sklo

- 1) s lehce zkorodovaným povrchem
  - 2) silně zkorodované
  - 3) zkorodované bez vlastního skleněného jádra
- a podle druhu výzdoby (složitost tvaru, hutnické zdobení, malba barvami nebo kovy aj.). Na základě tohoto roztřídění se volí individuální postup.

V případě 1. skupiny se povrch odmastí v některém z anorganických rozpouštědel a omyje se ve vodném roztoku saponátu za pomoci jemných mechanických pomůcek nebo ultrazvuku. Zbytky chemických látek se odstraňují opakovaným máčením v destilované vodě.

Po odstranění hrubé nečistoty zůstávají na povrchu vodou nerozpustné přebytky alkálií většínou ve formách solí (viz degradace). Návodu na jejich odstranění nebo neutralizaci je několik:

- mechanické odstranění (dnes už nedoporučované)

- chemický zásah pomocí kyselin (5% HNO_3)

- solí (K_3PO_4 , Chelaton III)

- hydroxidů ($\text{Al}(\text{OH})_3$, KOH)

- iontoměníčů (Katex FX).

K odstranění nežádoucích tmavých zabarvení na skle se doporučuje použít redukce 24% roztoku hydrazinhydrátu.

Poté následuje opakované máčení v destilované vodě, kdy se postupně díl vody nahrazuje lihem a ten éterem do konečného poměru lih - éter 1:1.

Před dalším zákrokem je třeba nechat sklo dostatečně vysušit (teplotou maximálně do 50°C).

U skupiny 2. a 3. je podmínkou individuální postup k jednotlivému předmětu zvlášť. Pravidlem bývá, že v těchto případech se přistupuje ihned po hrubém očištění a před dalším zásahem ke zpevnění a ochraně následujícím způsobem (u ošetřeného předmětu ze skupiny 1. se v tomto okamžiku přistupuje k závěrečnému ošetření ochrannou vrstvou, která by měla splňovat určité podmínky):

- odstranitelnost
- přilnavost k povrchu
- odolnost proti světlu a teple
- nepropustnost vody
- chemickou stálost
- dlouhodobě stálou bezbarvost

Pro tento účel se doporučuje velké množství laků (silikonů, epoxidů, polyuretanů, akrylátů, polyvinylacetátů aj.). Konkrétně KP 709 byl vyvinut pro lepení skla s podobným indexem lomu.

Všechny tyto plastické hmoty plně ochrání skla nevyhovují. Většina z nich totiž podléhá změně při jejich stárnutí. Odstranění těchto zesílovaných a křehkých filmů je velice náročné a zdoluhavé, zvlášť pokud šlo o napouštění ve vakuu.

Podobné podmínky jako u ochranných laků jsou dány i u lepidel. Těch je na našem trhu velké množství a v našem případě se doporučují i ředěné ochranné laky. Jedná se o KP 709 ale i nitroceluló-zové a akrylátové laky.

V literatuře jsou uvedena také lepidla dvojsložková, kontaktní (kyanoakrylátová), modelářská, na plexisklo, epoxidová, polyesterová, vytvrzovaná měkkým UV aj.

Zda-li je zvolené lepidlo vhodné pro splnění hlavní podmínky (dostatečná fixace spoje), se doporučuje provést zkušební spoj na vzorkovém skle, ovšem tato možnost nebývá vždy reálná.

Účinnost lepení podporuje spousta faktorů:

- zachovalost skla
- vlastní chemické složení skla
- druh zvolené chemické konzervace
- tloušťka střepu aj.

Velice vítané jsou proto práce typu:

Studie o restaurování a konzervaci skleněných předmětů (Jiří Radhouský, vydala SRA, 1991).

Státní restaurátorské ateliery tuto činnost sice zcela neukončily, ale dnešní podmínky je nutí věnovat se lukrativnějším úkolům.

Konzervace a koroze skla a textilií v muzeích (Ptáček - Šilhová, Muzei Pragensis, 1979), kde na souboru určitého druhu skel byla podrobně zpracována metoda konzervace skla.

Nutno podotknout, že analýzy a kontrolní diagramy byly vytvořeny pomocí techniky, která není běžným vybavením konzervátorských dílen.

Potřeba jejich využití ve většině případů v běžné praxi narazí na nesolventnost nebo spíš nechuť vyšších míst v organizaci.

Posledním krokem laboratorního zpracování skla je slepení předmětu a doplnění jeho chybějících částí (v české terminologii se jedná již o restaurování). U lepení je třeba mít na zřeteli, že rozbitím se porušilo vnitřní pnutí v předmětu a tím mohou vzniknout určité deformace při jeho znovusestavování. Znalost typologie je pro konzervátora do určité míry podmínkou, ale ideální je samozřejmě dobrá spolupráce s odbornými pracovníky. U doplňování chybějících částí se ve starší literatuře doporučuje dolévání různými pryskyřicemi, doplnění fóliemi nebo plexisklem. Tyto metody ale spolu nesou určitá rizika. Vhodnější a novější způsob je upevnění na plexisklový kříž (stojan). Jeho konstrukce je podmíněna určitým výpočtem.

KLIMATOLOGIE

Sebelépe ošetřený materiál je třeba i nadále chránit před nevhodnými podmínkami podporujícími další degradaci materiálu. K vymezení této prevence jsou dané deponitární podmínky, které by měly být i v praxi součástí konzervátorského zásahu. U skla to jsou:

- vlhkost vzduchu 30-40% (doporučovaná regulace RV je pomocí silikagelu)

- stálá teplota 16 - 18°C (nejlépe 12°C) v uzavřených bezprašných vitrinách.

U tohoto materiálu je také nutné pravidelné omývání případných korozních zplodin z povrchu předmětu, který se poté musí důkladně vysušit.

Pravidelné kontrolní návštěvy depozitáře by měly být samozřejmostí.

ZÁVĚR

V tomto příspěvku jsou tedy shrnuty informace o skle. Metody konzervace zde uvedené jsou výběrem z literatury a konzultací s odborníky na konzervaci skla. V literatuře se ale objevují ve větší míře i postupy už nepoužívané a nedoporučované. Je politováníhodné, že instituce, které mohly přispět k řešení problému konzervace jednotlivých materiálů přešly do sektoru, kde je finanční zájmy nutí zabývat se lukrativnějšími zakázkami, nebo byly zrušeny úplně.

Při shromažďování informací jsem byla odkázána víc na telefon než na bibliografii. Tento problém je už ale delší dobu diskutován. Doufejme, že stávající situace je pouze dočasná. Příkladem toho mohou být i zájmy a výsledky plazmochemické laboratoře. Příspěvek RNDr. Klímy jež bude následovat, by mohl zčásti přispět k řešení kromě jiných materiálů i problematiky konzervace a lepení skla.

LITERATURA

- Ludvík Losos, *Muzejní práce*, NM Praha, 1959
- Kolektiv, *Příspěvky k dějinám skla a keramiky*, TM, 1971
- M.B. Volf, *Sklo, Pražské nakladatelství V. Poláčka*, Praha, 1947
- Kolektiv, *Základy muzejní konzervace*, Moravské muzeum Brno, 1989
- Jiří Rathouský, *Studie o restaurování a konzervaci skleněných předmětů*, SRA Praha, 1991
- J. Král - J. Brandštet, *Chemie a stavební hmoty*, VUT Brno, 1984
- J. Bradáč - Nežárecký, *Sklo /Dějiny, výroba a zpracování/*, Prométeus Praha, 1945
- Kolektiv, *Dějiny techniky v ČS do konce 18.stol.*, Academia ČSAV Praha, 1974
- J.R.Vávra, *Pět tisíc let sklářského díla*, Orbis Praha, 1953
- J. Brožová - J. Brok - V. Lukáš, *Severočeské sklo 19.stol.*, Muzeum skla a bižuterie Jablonec nad Nisou, 1970
- Kolektiv, *Přírodní skla*, ČSAV Academia Praha, 1987
- Kotlík - Šilhová, *Acta 79 - Koroze a konzervace skla a textilií v muzeích*, Musei pragensis, Praha 1979
- F. Pavouk, *Mineralogie, petrografie a geologie*, SPN Praha, 1974

Alena Komendová
Jihomoravské muzeum Znojmo

Poznámka redakce:

Příspěvek RNDr. Klímy ze semináře v Třebíči bude uveřejněn v příštím čísle Věstníku AMG.

Zprávy, aktuality, informace

ÚVODNÍ ZPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY O PLNĚNÍ ÚMLUVY O PRÁVECH DÍTĚTE V LETECH 1993-1994

Ministerstvo zahraničních věcí ČR zaslalo 29. února 1996 Výboru pro práva dítěte prostřednictvím stálé mise České republiky v Ženevě Úvodní zprávu ČR o plnění Úmluvy o právech dítěte v letech 1993-1994.

Byl tak naplněn jeden ze závazků vyplývajících pro Českou republiku z Úmluvy OSN o právech dítěte, která je základním mezinárodně právním instrumentem upravujícím dětská práva, resp. závazky států vůči dětem v širokých souvislostech.

V této věci se odbor ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií Ministerstva kultury ČR zavázal informovat o plnění Úmluvy o právech dítěte pracovníky muzeí a galerií v ČR, a to té části, která je věnována ve zprávě volnému času, rekreaci a kulturní činnosti (část I, kapitola 7, bod 3), kterou uvádíme v plném znění:

7.3. Volný čas, rekreace a kulturní činnost

Vhodné využití volného času je nejučinnější prevencí sociálně patogenních jevů a slouží k dalšímu duševnímu a tělesnému rozvoji dítěte. Na základě zákona č. 76/1978 Sb. jsou zřizována tělovýchovná, kulturní a školská zařízení sloužící k naplňování volného času dětí a mládeže, například

VÍTE, CO JE TO KAVKA ?

Ve středu 21. února 1996 proběhlo v knihovně B. B. Buchlovana v Uherském Hradišti ustavující zasedání občanského sdružení Klubu automatizace v knihovnictví. Zakládajícími členy se stala Národní knihovna Praha, knihovny ve Zlíně a Uherském Hradišti a knihovna Slováckého muzea v Uherském Hradišti. Všechny tyto subjekty vedla snaha spojit osoby a instituce, zabývající se problematikou automatizace knihovnictví s cílem spojit své síly a pokusit se o další rozšíření této oblasti. Posláním knihoven směřujících k automatizaci své činnosti, organizování odborných konzultací, poradenských služeb, školení a seminářů pro oblasti automatizace knihovnických činností v systému CDS/ISIS a sdružování odborných kapacit a prostředků pro údržbu, aktualizaci a rozvoj systému CDS/ISIS mini-mikro a dalších.

Členem KAVKy se může stát fyzická i právnická osoba, která se zajímá o problematiku automatizace a softwaru v knihovnictví. Informace je možno získat u paní Jiřiny Lapčkové v Knihovně Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti (tel. 0632/55 12 50).

Na ustavujícím zasedání bylo zvoleno předsednictvo klubu, schváleny stanovy a nastíněny hlavní směry činnosti. Bylo dohodnuto, že KAVKa bude vydávat zpravodaj, který přispěje k informovanosti nejen členů, ale i případných zájemců o členství.

Jedním ze zakládajících členů se stala i knihovna Slováckého muzea v Uherském Hradišti, která je již druhým rokem automatizovaná v systému CDS/ISIS. K zavedení tohoto systému vedlo vedení muzea několik důvodů. Tím nejprozaičtějším bylo to, že okresní knihovna v Uherském Hradišti již v době rozhodování byla automatizována v tomto systému a nabídla svou odbornou pomoc. Prakticky proběhlo zavedení automatizace za přímé účasti pracovnice okresní knihovny, která se na potřebnou dobu stala zaměstnankyní muzea. Výhoda byla nesporná - odpadlo dlouhé zacvičování i případné konzultace při výskytu jakéhokoliv problému. Také veškeré poruchy bylo možno rychle řešit díky okresní knihovně.

Dalším důvodem, který přispěl k zavedení tohoto systému, byla možnost perspektivního propojení odborné knihovny muzea s okresní knihovnou (a do budoucna i s dalšími) a tím dosažení vyšší úrovně služeb badatelům v obou institucích. V letošním roce bude propojení pomocí modemu

realizováno a tím odpadne dosud zavedené zdlouhavé telefonické spojení.

Odborná knihovna Slováckého muzea využívá systém nejen ke zpracování knih a časopisů, ale také k analytickému zpracování časopiseckých článků a studií vztahujících se k regionu a společenskovedním oborům, v muzeu zastoupeným.

Způsob zavedení automatizace v odborné knihovně Slováckého muzea se plně osvědčil, na základě našich zkušeností zvolil stejnou cestu i Ústav lidové kultury ve Strážnici při automatizaci své odborné knihovny.

PhDr. Blanka Rašticová
Slovácké muzeum

☞☞☞☞☞☞☞☞☞☞

NÁRODNÍ MUZEUM V PRAZE NABÍZÍ PUTOVNÍ VÝSTAVU

Výstavu 100 nejlepších sprotovních fotografií, která uvádí práce českých sportovních reportérů v předolympijském roce 1995 nabízejí jejich autoři. Výstava byla instalována v Národním muzeu do konce dubna.

Podmínkou jejího zapůjčení je úhrada transportu a pojištění. Jedná se o 80 barevných a 20 černobílých fotografií o rozměrech 50 x 60 cm. Kontakt na adrese:

Národní muzeum
Mgr. L. Viktora
ředitel Střediska osvěty a propagace
Václavské nám. 68
110 00 Praha 1
tel.: 02/24497202

☞☞☞☞☞☞☞☞☞☞

KOMISE KONZERVÁTORŮ-RESTAURÁTORŮ A PREPARÁTORŮ UPOZORŇUJE NA NOVÝ VÝROBEK

Jedná se o SECUR - C 30, vodou ředitelné ekologické napouštědlo na ochranu dřeva proti biologickým škůdcům - dřevokazným i dřevozbraňujícím houbám a plísním. Je velmi účinný proti dřevomorce domácí a dřevokaznému hmyzu.

Použití:

Na ochranu dřeva, dřevěných konstrukcí a stavebně truhlářských výrobků, které jsou zabudované v interiéru i exteriéru (vystavené povětrnostním vlivům).

Jako fungicidní a insekticidní napouštědlo pod disperzní nátěrové systémy.

Na ochranu jehličnatého i listnatého řeziva, proti dřevozbravujícím a dřevokazným houbám i plísním do doby dalšího zpracování.

Aplikace se provádí nátěrem, namáčením nebo nástřikem.

Účinek je založen na působení TCMTR.

Ředění:

Neředitel:

a) dvojnásobné ošetření - ochrana na dobu max. 5 let pro dřevo v exteriéru bez dalšího nátěru

b) jedno ošetření - trvalá ochrana pod vodou ředitelné nátěrové hmoty v interiéru i exteriéru

1:3 díly vody - ochrana na dobu max. 5 let pro dřevo v interiéru bez dalšího nátěru (jedno ošetření)

1:6 díly vody - ochrana na dobu max. 1 rok listnatého nebo syrového borového řeziva (jedno ošetření)

1:9 díly vody - ochrana na dobu max. 6 měsíců syrového smrkového řeziva (jedno ošetření).

Upozornění:

Není-li překryt ekologickým nátěrovým systémem, nelze Secur C 30 použít na ochranu nábytku, dětských hraček a výrobků přicházejících do styku s potravinami, pitnou vodou a krmivem.

Další informace a objednávky na adrese výrobce:

CHEPORT spol. s r.o.

P.O. Box 42

763 12 Vizovice

tel./fax: 067/952365

Vážení přátelé,

Památkový ústav středních Čech v Praze připravuje pro své časopisy „*Památky středních Čech*“ a „*Průzkumy památek*“ bibliografii publikací, článků, sborníků i obsáhlejších katalogů výstav a dalších materiálů, které se svým obsahem dotýkají problematiky památkové péče.

V této souvislosti Vás chceme požádat, zda by jste byli tak laskaví a informovali nás o materiálech, které jste v roce 1995 s touto tematikou vydali.

Za Vaši spolupráci Vám co nejsrdečněji děkujeme a pokud by se Vám zdálo, že Vám i my můžeme nějak pomoci, budeme se snažit Vám vyhovět.

Uzávěrka je 30. května 1996

Redakce časopisů:

Mgr. Hana Martínková, Českomoravská 21,
pošta 95, pošt. schr. 8, 190 05 Praha 9.

OZNÁMENÍ SEKRETARIÁTU AMG

Prácheňské muzeum v Písku má změněná telefonní čísla:

spojovatelka: 0362/214731-2, (budoucí linky 0362/211113-4)

ředitel: 0362/213532 + záznamník

koncertní a výstavní síň Nejsvětější Trojice: 0362/271203

Památník A. Heyduka: 0362/215040

Památník M. Alše a M. Kopeckého: 0362/821302

Památník města Protivína: 0362/851471

Jak jste již jistě zaznamenali, sekretariát AMG změnil adresu (Kostelní 44, 170 00 Praha 7). Děkujeme kolektivu Středočeského muzea v Rostokách za ochotu a pomoc při stěhování.

Se stěhováním bylo spojeno mnoho starostí, které jsme při plánování uzávěrek a předpokládaných termínů vydání Věstníku nemohli předvídat. Chtěla bych se touto cestou omluvit za značné zpoždění prvních letočních čísel Věstníku; doufám, že v průběhu prvního pololetí plánované termíny „doženeme“.

Dále Vás prosím o trpělivost při telefonním styku se sekretariátem. Jak jsme v posledních dnech zjistili, ústředna v objektu NZM je neustále přetížená, a tak je spojení velmi problematické. Podle slov správy objektu však v nejbližších dnech bude ústředna vyměněna, takže se zatím musíme obrnit trpělivostí,

Ve věci placení příspěvků za léta 1994-1995 prosím ta muzea, která mají na našem výpise uvedené příspěvky za rok 1994 a nikoliv za rok 1995, ačkoliv platbu poukazovaly, aby prověřily ještě účetnictví z roku 1994. Pokud jim totiž chyběla platba v roce 1994, úhrada z roku 1995 jim byla automaticky do tohoto roku převedena. Všem těmto muzeím se ještě telefonicky ozveme.

Konečně průkazy zaměstnancům členských muzeí budou postupně zasílány od května t.r. Souběžně budou platit staré i nové průkazy do 30. září 1996. Nezapomeňte, prosím, seznámit pokladní s podobou a platností nových průkazů. Možnost uplatnění těchto průkazů by měla být zřetelně evokována umístěním loga AMG ve vstupních prostorách členského muzea. Jestliže Vám došly samolepky s logem, napište si o ně do sekretariátu AMG.

-fa-

XXI. MEZINÁRODNÍ KOMENIOLOGICKÉ KOLOKVIUM V UHERSKÉM BRODĚ

Pracovní název kolokvia připravovaného muzeem J. A. Komenského v Uherském Brodě *Descartes a Komenský, alternativy českého a evropského myšlení* vyjadřuje problém, který má ohromný význam pro dějiny myšlení. Často pomáhá při řešení některých otázek naší současnosti. Vztah Komenského a Descarta vyjadřuje vztah dvou významných linií evropské filosofie 17. století.

Descartes ve svém díle udělal rozhodující kroky k racionalistickému chápání světa, přírody a člověka. Zdůrazňoval uplatnění principů mechaniky ve vědě i filosofii, je tvůrcem dobového mechanicismu.

Tento nejvlivnější myslitel si byl vědom významu Komenského díla. Descartes a Komenský spolu několik hodin diskutovali v zámku Endegeest u Leidenu v Nizozemí.

Při tomto dialogu vyplynuly rozdíly pojetí filosofie a vědy u Descarta a Komenského. Komenského chápání vývoje přírody jako procesu pomáhá odstraňovat některé omyly mechanistického pojetí přírodních věd. Velký význam má Komenského vyzvedávání vývoje člověka a společnosti. Zdůrazňoval otevřenost a dynamiku lidských dějin. Tímto přístupem Komenský významně obohatil společenské vědy a teologii 17. století. Dialog Descarta a Komenského otevřel některé problémy, které jsou v současnosti žhavě aktuální. Myšlenková konfrontace Komenského a Descarta se rozvíjela i v české filosofii 19. a 20. století.

400. výročí narození René Descarta je tedy podnětem pro konání zmíněného kolokvia, které prozkoumává hluboké vztahy české, francouzské a evropské kultury.

Na počátku 70. let tohoto století daly studie pracovníků Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě podnět k modernímu výzkumu vztahů Komenského a Descarta. Plánované kolokvium naváže na tyto významné tradice. Ukáže hloubku souvislostí evropanství a vlastenectví i jejich aktuálnost pro současnost.

Kolokvium se uskuteční 25. - 27. září 1996, na jeho organizaci bude spolupracovat i Filosofický ústav AV ČR, o záštitu nad kolokviem muzeum požádá ministra kultury.

Tematické okruhy kolokvia:

1. René Descartes, J. A. Komenský a filosofie 17. století s přihlédnutím k vývoji scholastiky.
2. Význam díla René Descarta a J. A. Komenského pro vývoj přírodních věd.
3. Přínos dialogu René Descarta a J. A. Komenského k rozvoji vztahů filosofie a teologie.
4. Vztah René Descarta a J. A. Komenského k dějinám.
5. Studium vztahu René Descarta a J. A. Komenského v české filosofii 19. a 20. století.

Kolokvium naváže na pražskou konferenci „Filosofické dílo René Descarta“, která se bude konat ve dnech 23.-24. září 1996. Slavnostní zahájení kolokvia se uskuteční 25. září 1996 v barokním sloupovém sále Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě.

Pracovní jednání se budou konat v hotelu Savary v Nivnici. Náklady na pobyt jednotlivých účastníků nesou vysílající instituce. Přednesené texty budou zveřejněny v časopise *Studia Comeniana et historica* (sborník z kolokvia).

Přesný rozvrh programu kolokvia bude zaslán předběžně přihlášeným účastníkům, které současně prosíme o dodání tezí nebo osnovy svého textu do konce května 1996, aby mohl být přeložen a předložen ostatním účastníkům jako podklad pro diskusi.

Jednací jazyk: čeština, angličtina, příp. francouzština.

Bližší informace na adrese:

Muzeum J. A. Komenského
PhDr. Hana Všetečková
vedoucí historicko-komeniologického oddělení
Přemysla Otakara II. 37
688 12 Uherský Brod
tel.: 0633/632 288
fax.: 0633/634 078

SEMINÁŘ KNIHOVNÍKŮ MUZEÍ A GALERIÍ

Knihovna Národního muzea v Praze a Okresní muzeum v Jindřichově Hradci si Vás dovolu-
jí pozvat na seminář knihovníků muzeí a galerií
ČR, který se bude konat ve dnech 28. - 30. 5. 1996
v Jindřichově Hradci pod názvem: „Muzejní prezen-
tace k dějinám knižní kultury a knihovnědní proble-
matika v muzeích a galeriích ČR“.

Program:

28.5. (út) - příjezd účastníků
29.5. (st) - seminář, odpoledne prohlídka Okresního
muzea a městských památek
30.5. (čt) - odborné exkurze (státní zámek, archiv,
gobelínové dílny)
Konferenční poplatek činí 100,- Kč
Cestovné a ubytování hradí vysílající organizace.

Přihlášky zašlete na adresu:

Okresní muzeum, k rukám Mgr. Štěpánky Běhalo-
vé, Balbínovo nám. 19/I, 377 01 Jindřichův Hra-
dec, tel.: 0331/24858, fax: 0331/361575.

Muzea a počítače

DEMUS

Práce na projektu DEMUS pokračují. Zda-
leka však ne takovým tempem, jak jsme si předsta-
vovali. Podle připomínek některých uživatelů, kteří
si od nás vzali zkušební beta-verzi Přírůstkové
knihy s Adresářem, provedeme během prvního
týdne května některé úpravy do struktury záznamu
i do obrazovkového formuláře. Konečně rozešleme
definitivní verzi těm, kteří projevíli na začátku roku
zájem tím, že si k nám poslali disketu.

Do Adresáře provedeme aktualizaci údajů
podle změn, uvedených ve Věstníku, případně
podle dalších nahlášených změn, především v
telefonních číslech.

Během května bude také dokončen modul
zkušební verze oboru botanika a během června
modul pro výtvarné umění (volné i užité). To jsou
totiž dosud jediné dva obory, v nichž je zadání
DEMUS schváleno oborovou komisí. V několika
dalších oborech se na zadání pracuje. Nejbliže k
dokončení mají geologické vědy. Na dobré cestě je
také zoologie, entomologie, archeologie a fotoar-
chiv. Nejhůře je na tom etnografie a historie, přitom

právě tyto dva obory jsou v muzeích nejvíce za-
stoupeny. Znovu se proto obracíme se žádostí na
odborníky těchto oborů, pokud mají nějaké zkuše-
nosti s počítačovým zpracováním evidence druhého
stupně, aby se nám ozvali a navázali spolupráci při
tvorbě struktury záznamu.

Stále trvá možnost koordinovaného náku-
pu MS-Office-professional za výhodné EDU ceny,
zájemci se mohou u nás přihlásit. Cena se sice
zvedla na 5600 Kč, je však ve srovnání s jinými
dealery Microsoftu stále nejnižší. Je možné za EDU
ceny samostatně zakoupit jen Access jako nezbyt-
nou podmínku pro DEMUS.

Import dat z DBF souborů (tedy i z AISM)
do DEMUS vyžaduje jejich převod z kódu Kamení-
ckých do Latin2. Návod přikládáme k DEMUSu.
Překódování se dělá pomocí T602 oklikou přes
textový soubor. Poslední verze AISM (8.2.1996) to
usnadňuje zejména uživatelům s RunTime. Pokud
potřebujete radu, zavolejte nám.

OI MZM Brno

ZPRÁVA ZE SETKÁNÍ ÚČASTNÍKŮ KURSŮ MUZEJNÍHO MANAGEMENTU

Ve dnech 12. a 13. dubna proběhlo v Olomouci setkání organizátorů kursů muzejního managementu (holandští lektori a zástupci MK ČR) spolu s absolventy, které uzavřelo první etapu této plodné spolupráce. Dr. Jiří Žalman úvodem zhodnotil dosavadní průběh s pozitivním konstatováním přínosu kursů nejenom v obecné rovině oživení našeho muzejnictví, ale i ve vytvoření oboustranných kontaktů profesních i lidských.

Pan Kees Plaisier, jehož rádi uznáváme za „spiritus agens“ těchto kontaktů, znovu připomněl opakující se moment ve všech kursech, kdy část účastníků přistupovala k jednání se základním pocitem „všechno víme“ a většinou následujícím poznáním, že jen do určité míry, zejména v okamžiku nutnosti znalost převést do praxe. To je také účel seminářů, při nichž se vyučující snaží ovlivňovat naši refleksaci zkušenosti: pak totiž můžeme definovat, co se chceme naučit. Ve všech seminářích se také vždy ukázalo, že sdílené problémy se snadno stanou společně sdílenými problémy a je možné je řešit formou ozkoušení v experimentu a pak realizací v praxi. Seminář nás také měl naučit přistupovat k práci cyklicky. Zároveň s ukončením prvních základních seminářů byli připravováni k převzetí alespoň části úkolů i čeští lektori z řad muzejníků jako první krok pro vytvoření základny pro profesionalizaci muzejního managementu u nás. Lektori zatím tvoří pracovní skupinu při AMG, která je otevřena pro všechny, kdo chtějí spolupracovat. Co se očekává od lektora obecně? Musí být kombinací učitele, experta, vedoucího i poradce; proto je třeba více lektorů jako kombinace těchto schopností.

Na projev p. Plaisiera bezprostředně reagoval pan ředitel Čvančara s tím, že řečené zcela odpovídá i jeho vlastní zkušenosti a že v dalších dnech seminářů ocenil přístup a postupy jednotlivých okruhů. Jediné, co se v praxi nyní těžko uplatňuje, je rozdělování nákladů vzhledem k systému financování muzeí čtvrtletně a snižování procent.

Také pan ředitel Beránek ocenil přístup holandských školitelů, kteří s velkým pochopením prohlédli naše typické chování „všechno víme“ a

prokázali se jako schopní pedagogové, na rozdíl od našich předchozích životních zkušeností.

Večerní přátelské posezení díky velkorysosti hostitelského muzea a profesionální péči pana ředitele Popelky o kvalitu hudební produkce (přivezl báječnou kapelu) prokázalo, že i díky seminářům jsou vztahy muzejníků srdečné nejen mezi sebou, ale i k holandským lektorům, což mohla ocenit Johanna Kievit, Max Mercx a pan Bořivoj Potěšený.

Při sledování příspěvku p. Mercxe druhý den (bude mu věnována samostatná zpráva ve Věstníku), kdy velice pregnantně rozebral a srovnal situaci a vývoj holandského muzejnictví s použitím srovnávání některých momentů se svou zkušeností s českým muzejnictvím, jsme si všichni uvědomili, že čas s námi strávený nebyl holandskými lektory prožíván formálně, ale že hluboce vnímají a naslouchají názorům jednotlivců i celku a lecos reflektují i zpětně pro sebe. Byl tím potvrzen i názor dr. Žalmana o přístupu holandských partnerů, když po prvních kontaktech rychle pochopili, že, alespoň co se týká muzejnictví, nejsme zanedbaná země a z toho pak při konstrukci dalších seminářů vycházel.

Proto nám také Holandsko nabídlo pokračování kursů formou jejich specializace např. na muzejní bezpečnost, marketing, personalistiku, projekty a další, aby byla udržena kontinuita jak základních kursů, tak kontaktů mezi českými a holandskými muzejníky. Tuto štafetu však již přebírá Asociace a její pracovní skupina bude zajišťovat pokračování základních kursů. Specializované kursy jsou navrženy jako součást projektu MATRA, který je zaměřen na rozvoj společnosti a sleduje stejné cíle i v Holandsku, t.j. posílení infrastruktury a vnitřní aktivity muzeí, posílit samostatné chování muzeí v měnící se společnosti, vybudovat síť dlouhodobých partnerských kontaktů, rozvíjet šíření znalostí prostřednictvím písemných informací o specifických problémech muzejního managementu. Přijme-li holandské ministrstvo zahraničí tento návrh, který předkládá holandská asociace muzeí, budou semináře s projekty zajištěny i po finální stránce (s českou participací) na další dva roky.

Prvním taktó organizovaným seminářem by měl být pokud možno ještě v letošním roce bezpečnostní management, určený pro dva okruhy muzejních pracovníků - ředitele a vedoucí pracovní

ky a pro pracovníky přímo odpovědné za bezpečnost instituce. V září proběhne další základní kurs, řízený českými lektory (odpadá nutnost překladu!), který by měl být určen vedoucím pracovníkům okresních muzeí.

Svůj zájem můžete adresovat na sekretariát AMG či na dr. Věru Tomolovou, Muzeum Český Těšín. Závěrem si Vás všechny dovoluji vyzvat

jménem pracovní skupiny pro muzejní management, abyste nás spoluprací podpořili a máte-li zájem participovat v kterémkoli tématu muzejního managementu, přihlašte se.

PhDr. Helena Koenigsmarková
Uměleckoprůmyslové muzeum Praha

Z výstavních sálů ...

POZVÁNKA NA VÝSTAVY

DŮM UMĚNÍ V OSTRAVĚ LETOS JUBILUJE

Ostravský Dům umění byl vybudován péčí přátel umění, sdružených ve Spolku pro vystavení a udržování výstavního pavilonu v Moravské Ostravě, za podpory mecenášů a Kulturní rady pro širší Ostravsko.

Vystavěn byl podle projektu architektů Fialy a Walensfelse, Kotěrových žáků, a slavnostně otevřen v květnu 1962. Od počátku se v této významné funkcionalistické stavbě v centru města rozvíjel čilý výstavní život, který do Ostravy lákal mnohé výtvarné umělce. Ti zde nejen vystavovali, ale také vytvořili svá díla. Například Rudolf Kremlička zde na přelomu 20. a 30. let vystavoval, výstavy doprovodil vlastními přednáškami, v Domě umění i maloval a spolku DU věnoval do sbírek dva překrásné obrazy - Toiletu a Pradleny. V Ostravě našel Zrzavý inspiraci k Haldám; Špálu, který zde také několikrát vystavoval, zase okouzila krajina Beskyd, kde vytvořil několik pláten. Řada jmen vystavujících umělců, našich i cizozemských, je velmi dlouhá.

Sedmdesátiletou historii ostravského Domu umění připomíná v letošním roce Galerie výtvarného umění v Ostravě, která v něm sídlí a spravuje dnes již rozsáhlé sbírky, expozicí České umění 20. století, ve které zejména zakladatelská generace je prezentována stěžejními díly. Expozice je instalována ve všech výstavních prostorách Domu umění a bude otevřena do 3. listopadu 1996.

Dana Pietaňová

ŠLECHTICKÝ INTERIÉR 19. STOLETÍ V KRESBÁCH A AKVARELECH

Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy zpřístupnilo 4. dubna 1996 v Malé výstavní síni výstavu věnovanou kresbám a akvarelům šlechtických interiérů 19. století.

Sbírky našich hradů a zámků do dnešních dnů ukrývají mimořádně cenný a obsáhlý fond kreseb, olejomalb a fotografií zachycujících někdejší domovy členů aristokratických rodin. Jsou to dokumenty výjimečné hodnoty. Dávají představu o úrovni vkusu, sběratelství a zálibách obyvatel zobrazených míst. Jsou cenným dokladem stylových proměn interiérů. Z památkového hlediska je lze v řadě případů využít při rekonstrukcích zachovaných dobových prostor a v nových instalacích. Zajímavá je jejich hodnota umělecká.

Důvodů, které vedly ke vzniku těchto zobrazení, bylo několik. Kresby obytných místností často vznikaly při hodinách kreslení - během výuky mladých aristokratů. Učitelé malby ve šlechtických rodinách bývali vynikající malíři. Zachovaly se například kresby interiérů provedené členy rodiny Piepenhagenů a Mánesů. V rakouské metropoli se tímto žánrem zabývaly známější malířské rodiny Mösmerů a Altů. Mimořádně velký počet zobrazení dobových salónů vytvořily mladé šlechtičny. Svě obrázky zakládaly většinou do rodinných alb. Šlechta ve dvorských, diplomatických a vojenských službách často cestovala. Místo svého pobytu střídala i v různých ročních obdobích. V létě žila na venkovských zámeckých sídlech, v zimě preferovala městské paláce.

Kresbami prostředí, jako připomínkami míst, kde jednotliví příslušníci šlechtických rodin strávili příjemné zážitky, bylo zčásti možno čelit pocitu ztráty domova. Alba a obrázky se vozily z místa na místo a vzpomínalo se nad nimi na prožitě

chvíle v zobrazených prostorách. Rozkvět osobitého žánru - zachycení obytného prostředí - zaznamenáváme především v období 19. století. I v dobách dřívějších se setkáváme s tímto námětem například v malbě holandské. Kdysi rovněž existovaly celé grafické série propagující stylové novinky v úpravě dobových reprezentačních salónů. Na území Rakouska, Francie, Anglie a jinde fungovaly v tomto ohledu osvědčené nábytkářské firmy. Z takových vzorů čerpal však náš materiál jen výjimečně. Bylo tomu tak v případech, kdy kresby salónů vznikaly jako návrhy na nové, vhodnější stylové uspořádání obytného prostředí. Zaujaly nás také práce, které přiblížily atmosféru doby a interiéru zcela neokázalým způsobem. Zachovaly se nám i kresby místností, v nichž žily pozoruhodné osobnosti doby: umělci, myslitelé, diplomaté. Zde pak hodnoty stylovosti a reprezentace najednou ustupují do pozadí.

Největší četnost našich vyobrazení zaznamenáváme v revolučním a porevolučním období kolem roku 1848. Staly se zřejmě výsledkem reakce na drama doby, pokusem uniknout do intimity a zázemí rodinného domácího prostředí.

Výstava potrvá do 2. června 1996.

PhDr. Květa Křížová

~~~~~

ANTARKTIDA V PŘEDKLÁŠTEŘI

Podhorácké muzeum v Předklášteří u Tišnova připravilo výstavu „Antarktida v expedicích konce 50. a začátku 90. let“.

Výstava zachycuje Antarktidu z pohledu dvou zahraničních expedic, kterých se zúčastnili občané České republiky a které jsou od sebe vzdáleny 30. let.

První část je věnována doc. RNDr. Antonínu Mrkosovi, CSc., který se v letech 1957-59 a 1961-63 zúčastnil 2 sovětských expedic. Doc. Mrkos je rodákem ze Střemchovi u Tišnova a dodnes má velmi úzký vztah k Tišnovsku, trvale žije na odpočinku v Praze. Vystavena je řada fotografií, jeho tamější oblečení, používané mapy a měřicí přístroj, pracovní deníky, dovezené minerály, čs. vlajka vztyčená na jižním geomagnetickém pólu a další exponáty.

Druhá část expozice se zabývá polskou expedicí do Antarktidy na počátku 90. let, odborným garantem této části je jeden z českých účast-

níků doc. RNDr. Pavel Prošek, CSc., vedoucí katedry geografie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Kromě textových částí o světadílu, expedici a flóře a fauně zde jsou vystaveny barevné a černobílé fotografie, unikátní letecké snímky a mapy a další tiskoviny týkající se expedice, ukázky minerálů, lišejníků, preparáty mořských živočichů, mořská houba, několik vycpaných tučňáků, obratel velryby, lebky tuleňů, oděv polárníka a další exponáty.

V závěrečné části expozice je promítán videoprogram natočený doc. Proškem, jsou zde další fotografie z oblasti a výstavka různých propagačních materiálů k expedicím a k Antarktidě.

- podle materiálů PM Předklášteří -

~~~~~

SLÁVO PIVOVARSKÁ, KAM SES PODĚLA ?

Tuto otázku si klade výstava Městského muzea ve Velké Bíteši s podtitulem: od měšťanů pivovárčnicků až po likvidaci bítešského pivovaru beze zbytku.

„Hrdí byli naši předkové na starobyrou výsadu vařit pivo. Zprvu se odbývaly várky po domech na náměstí, potom měšťané založili pivovar, který pronajímali.“

Slavným sládkem, který se v Bíteši vyučil, byl František Ondřej Poupě, reformátor českého pivovarnictví a neméně známým byl pak „pan starý“ Karel Staller. Z jeho rodiny pocházeli synové Karel a Jan. Ten první se stal ředitelem brněnské Zbrojovky a druhý v téže funkci řídil Starobrněnský pivovar. Životní úspěch obou bratří je dán léty první republiky a následně až do roku 1945.

Později se oba rozcházejí s totalitní skutečností a emigrují do ciziny, kde se uplatňují každý ve svém oboru a stávají se uznávanými experty na mezinárodní úrovni. Letos si připomínáme 100. výročí narození Karla Stallerera, jeho bratr Jan byl o něco mladší. O jejich osudech i o historii tehdejšího bítešského pivovaru na náměstí čp. 67, kde se narodili, vydávají svědectví namnoze unikátní věcné i písemné exponáty.

Vzhledem k zapůjčeným muzeáliím potrvá výstava pouze do konce června.

- Městské muzeum ve Velké Bíteši -

~~~~~

DÍLA KLASIKŮ V MUZEU ČESKÉHO RÁJE V TURNOVĚ

Právě před rokem otevřená výstava české historické malby XIX. století ukázala hlad veřejnosti po starém výtvarném umění. Je to nutná protiváha k dnešní jednostranné orientaci většiny, zejména komerčních galerií, na avantgardu a současnou výtvarnou produkci. Již tehdy se zrodila představa o reprezentativní expozici, která by měla ozdobit 110. výročí vzniku Okresního muzea Českého ráje v Turnově.

Téma Český ráj v dílech klasiků se zdálo vhodné hned z několika důvodů. Především jsme si již při minulých, méně obsazených výstavách ověřili, že malebný kus české země v širším okolí Turnova skýtá natolik různorodé scenérie a nálady, že výstava nehrozí fádností. Ostatně proto sem po desetiletí zajížděly významné umělecké osobnosti a krajinářské školy pražské akademie. Lákavá byla také možnost sestavit tuto kolekci jako setkání výtvarných generací a poukázat na nadregionální rozměr českého ráje jako fenoménu našeho krajinářství. Bylo však nezbytné získat díla výrazných představitelů jednotlivých uměleckých period od romantismu po klasickou modernu, abychom mohli návštěvníkům nabídnout průřez vývojem české krajinomalby zhruba od poloviny 19. stol. po 40. léta tohoto století. Právě v tomto časovém intervalu malíři nalézají v Českém ráji pitoreskní dramatickou scénu, zažívají pocity romantického dualismu člověk-příroda i nalézají materiál k formálnímu vývoji vrcholícímu kubistickou strukturou. Díky pochopení pracovníků významných českých sbírek se podařilo sestavit tento pozoruhodný soubor, v němž se uplatnily také obrazy z majetku pořadatele.

Výstava potrvá do neděle 27. října 1996.

PhDr. Miroslav Cogan

VÝSTAVA OBRAZŮ VÝTVARNÉ SKUPINY „11 +“ V REGIONÁLNÍM MUZEUM V JÍLOVÉM U PRAHY

Výtvarná skupina „11 +“ je součástí Sdružení výtvarníků České republiky. Je to skupina otevřená (proto to + v názvu) a je ochotna přijmout do svého středu další zájemce.

Sdružení výtvarníků pořádá výstavy svých členů na různých místech republiky, např. Salon výtvarníků v Paláci u Hybernů v Praze, ve Vodní tvrzi v Praze 4 - Chodově, v Domě techniků na Novotného lávce nebo ve výstavních síních ÚBOK a Savarin. Účastní se výstav doma i v zahraničí - v

Selbu, Berlíně ... Sdružení není dotováno státem a pro svou činnost hledá sponzory, kterým nabízí umístění reklamy při svých akcích a za výhodné ceny vybavení jejich reprezentačních místností, prodejních a dalších prostor uměleckými díly - originály obrazů, grafik, plastik apod.

Jaké obrazy členové skupiny „11 +“ nabízejí? O tom se můžete přesvědčit na výstavě v Regionálním muzeu v Jílovém u Prahy v době od 1.5. do 26.5.1996. Muzeum je otevřeno denně mimo pondělí od 9 do 12 a od 13 do 16 (So a Ne do 17) hodin.

- Podle materiálů RM v Jílovém u Prahy -

VÝSTAVNÍ KALENDÁŘ

Benešov

Galerie výtvarného umění

Stálá expozice:

Výběr ze sbírky umění města Benešova je instalován v prostorách Benešovské radnice a od června r. 1996 také v Kabinetě umění GVV Benešov.

Historie a současnost oděvní tvorby

Co je holografie

4.5.1996 - 22.5.1996

Ze sbírky současného umění Českého muzea výtvarných umění

27.5.1996 - 29.6.1996

Pravoslav Flak - fotografie

27.5.1996 - 29.6.1996

Beroun

Muzeum Českého krasu v Berouně

Naše nejstarší města

19.3.1996 - 12.5.1996

Podbrdské louky

2.5.1996 - 9.6.1996

Blovice

Okresní muzeum Plzeň - jih

Stálá expozice:

Pravěk okresu Plzeň-jih - Novomítrovické sklo - Šlechtický interiér - Venkovský interiér

Tvorba architekta Nejedla

30.4.1996 - 1.6.1996

Loutky a skašovské hračky

6.6.1996 - 16.9.1996

Brno

Moravské zemské muzeum

Stálá expozice:

Dietrichsteinský palác - Zaniklý život na Moravě - Svět nerostů - Pravěk Moravy - Velká Morava - Moravská vesnice ve středověku - Modely hub J. Rulíška s houbařskou poradnou; Biskupský dvůr - Fauna Moravy - Akvárium sladkovodních ryb - Dějiny peněz na Moravě - Moravské medailérství; Etnografický ústav - Lid v pěti generacích; Pávilon Anthropos - O původu a vývoji člověka a počátcích jeho kultury; Mendelianum - Mendelova badatelská práce ve vývoji přírodovědeckého poznání; Památník Leoše Janáčka -

O životě a díle Leoše Janáčka; Památník Kralické tiskárny - Historický význam Kralické tiskárny - J. A. Komenský a kultura jeho doby; Starý zámek Jevišovice - Historický vývoj Jevišovicka - Lapidárium - Lidový nábytek - Historické klávesové hudební nástroje

Biskupský dvůr - Mramorové sálky

Herbáře, bylináře, květeny

Vývoj botanických sbírek a botanické literatury, tvorba sbírek, pomůcky

9.4.1996 - 30.6.1996

Dietrichsteinský palác

Kouzlo leštěných hornin

od 4.4.1996

Španělské lidové slavnosti

Fotografie H. Noubela

12.4.1996 - 12.5.1996

Uč se synu moudrým býti aneb Pradědeček ve škole

18.4.1996 - 30.9.1996

Vývoj sirkařství

Ve spolupráci s Klubem sběratelů.

1.6.1996 - 31.7.1996

Terária

Terarijní zvířata chovaná v brněnských domácnostech.

5.6.1996 - 30.6.1996

Nečekané návštěvy - obrazy Ladislava Nováka

16.4.1996 - 19.5.1996

Etnografický ústav

K. O. Hrubý - fotografie

Národopisná a krajinářská fotografie

27.3.1996 - 26.5.1996

Jak se děti oblékaly ?

25.6.1996 - 8.9.1996

Pavilon Anthropos

Islám a jeho svět

2.4.1996 - 1.9.1996

Muzeum města Brna

Měniná brána

Egypt dotekem

od 8.2.1996

Bruntál

Muzeum v Bruntále

Základní umělecká škola

23.4.1996 - 19.5.1996

Gabi Krejčí - gobeliny, obrazy

7.6.1996 - 14.7.1996

Léčivé rostliny v kosmetice

21.6.1996 - 28.7.1996

Čáslav

Městské muzeum

Stálá expozice:

Zoologie - původní expozice - ukázka prezentace sbírek v 19. století; Archeologie - od pravěku po Slované; Sklo a porcelán - sbírka harrachovského skla; Národopis - fajánse, lidový textil; Mineralogie a geologie; Hudební oddělení - život a dílo Jana Ladislava Dusíka, hudební nástroje; Městský úřad v Čáslavi - Žižkova síň

Výstavní síň muzea, ul. Klimenta Čermáka

Historie mozaiky - František Tesař

13.5.1996 - 31.5.1996

Obrazy - Hubert Jungmann

3.6.1996 - 16.6.1996

Čelákovice

Městské muzeum v Čelákovících

Rodinná loutková divadla

8.5.1996 - 26.5.1996

Dětské výtvarné práce

28.5.1996 - 16.6.1996

Česká Lípa

Okresní vlastivědné muzeum

Stálá expozice:

Příroda Českolipska - Historický vývoj od pravěku až po konec 19. století - Zvířata z celého světa - Mineralogie - Kovářství; Expozice lidového bydlení v Kravařích - v květnu uzavřena; Památník K. H. Máchy v Doksech

Andrea Šteková - Objekt

do 8.5.1996

Poklady kapitána Löweho

4.4.1996 - 8.5.1996

Barevná školka - práce dětí z mateřských škol

15.5.1996 - 30.5.1996

České Budějovice

Jihočeské muzeum

Stálá expozice:

Příroda, pravěk, středověk, umělecko-historické sbírky, horniny, nerosty, houby Jižních Čech; Tvrz Žumberk u Nových Hradů - lidový malovaný nábytek z Jižních Čech

Zámožská platidla

do 31.12.1997

Exponát měsíce

Zajímavé horniny z jihočeských lokalit

květen

Malé Antily 1995

15.2.1996 - 21.5.1996

Rytíř - voják - kavalír - lovec

Historické zbraně 15. - 19. století

5.5.1996 - 31.1.1997

Spolky v Českých Budějovicích

od 21.5.1996

Klíč ke světu

23.5.1996 - 5.6.1996

Český Krumlov

Okresní muzeum

Stálá expozice:

Historický obraz Českokrumlovska od pravěku do konce 19. století - Příroda Blanského lesa - Status Quo ? (péče o muzejní sbírky) - Cín ze sbírek muzea; Rodný domek Adalberta Stiftera - A. Stifter a rodný kraj

Muzejní plakáty z let 1956-1995

do 26.5.1996

Rodný domek Adalberta Stiftera

Most mezi lidmi Zvonková - Glöckenberg

letní sezóna

Šumava dříve a dnes - fotografie Dietera Raische

13.4.1996 - 30.9.1996

Český Těšín

Muzeum Těšínska

Stálá expozice:

Život lidu na Těšínsku; Památník životické tragédie Havířov-Životice - Okupace a odboj na Těšínsku 1938-1945, Transport do Niska; Kotulova dřevěnka Havířov - expozice bydlení z přelomu 19. století.

Velocipеды a bicykly

do 30.6.1996
Výstavní síň MT Karviná-Fryštát, zámek
Ida Münzbergerová (1876-1955)

21.4.1996 - 31.10.1996

Výstavní síň MT Musaion, Havířov, Dělnická 14
O pivu

Historie pivovarnictví, zejména na Těšínsku
21.5.1996 - 15.10.1996

Frýdek-MístekMuzeum Beskyd

PJK Čeladná

Hmyz doma a na chalupě

14.5.1996 - 31.10.1996

PVM Brušperk

"Máme mléko a co dál ..."

4.2.1996 - 26.5.1996

Stará škola

21.3.1996 - 19.5.1996

Ruční práce našich babiček

4.6.1996 - 31.7.1996

Zámek

Žena a móda

28.3.1996 - 12.5.1996

Frýdecko-Místecký salón

23.4.1996 - 29.5.1996

Historické hodiny

23.5.1996 - 4.8.1996

Vladimír Renčín

6.6.1996 - 30.6.1996

Havlíčkův BrodGalerie výtvarného umění

Jack Larned - William Horace Littlefield - Taro

Obrazy, kresby, koláže, grafika

3.5.1996 - 2.6.1996

Okresní vlastivědné muzeum

Svatí - plastiky a obrázky ze skla

1.5.1996 - 30.5.1996

Váhy - vážení

7.5.1996 - 6.6.1996

Hlinsko v ČecháchVlastivědné muzeum a galerie

Václav Pokorný - obrazy a grafika

13.4.1996 - 12.5.1996

Hradec KrálovéČeské farmaceutické muzeum

Galerie na mostě, Heyrovského 1203

Výtvarné práce zaměstnanců, jejich rodinných příslušníků

13.5.1996 - 1.6.1996

Muzeum Východních ČechStálá expozice:

Věci lidí - Královéhradecká vojenská pevnost -

Příroda Východních Čech - Zvonařství

Jarmil Stodola - Perokresby

do 12.5.1996

Otakar Řípa - Starý Hradec Králové

do 12.5.1996

Současná česká grafika

do 16.5.1996

Medaile a plakety města Hradce Králové

4.5.1996 - 12.5.1996

Brána do Japonska

16.5.1996 - 8.9.1996

ChrudimMuzeum loutkářských kultur

František Valena - obrazy, šperky, loutky; Zuzana Valenová - sochy

24.4.1996 - 26.5.1996

Jablonec nad NisouMuzeum skla a bižuterieStálá expozice:

Minulost a přítomnost českého sklářství, šperkařství a jablonecké bižuterie

Crystalex, a.s. Nový Bor se představuje

21.3.1996 - 9.6.1996

JihlavaMuzeum Vysočiny

Výtvarné sympozium Čeřínek 1993-1995

10.5.1996 - 26.5.1996

Výstava kaktusů a sukulentů

5.6.1996 - 9.6.1996

Umělecké sbírky ze zámku v Plandrech

12.6.1996 - 29.9.1996

Jílové u PrahyRegionální muzeum v Jílovém u Prahy

Mlýnky na kávu

duben - červen

Přírodní léčivé síly

20.1.1996 - 30.6.1996

Český granát

1.6.1996 - 1.9.1996

Galerie v domě Mince

Výtvarná skupina "11 +" - obrazy

4.5.1996 - 26.5.1996

Jindřichův HradecOkresní muzeumStálá expozice:

Křozovy jesličky, plastiky, ostrostřelecké terče a terčové zbraně, národopis, cechy a hodiny, síň Emy Destinové, knižní kultura, výtvarné umění a nábytek.

Fotografie jindřichohradecké skupiny FOKUS

11.5.1996 - 26.5.1996

KlatovyOkresní muzeum a galerieStálá expozice:

Historie Klatovska

Josef Pospíchal - tempery, kresby

7.5.1996 - 9.6.1996

KolínRegionální muzeum v Kolíně

Atriová výstavní síň, Brandlova 27

Setkání - ke 100. výročí narození J. Sudka

do 12.5.1996

100. výročí narození MUDr. F. Dvořáka, zakladatele kolínského muzea

17.5.1996 - 5.6.1996

Bořivoj Borovský - Obrazy

11.6.1996 - 7.7.1996

Kremličkova výstavní síň, Brandlova 27

Kolínská léta - J. G. Deburau

30.4.1996 - 30.6.1996

Kutná HoraOkresní muzeumStálá expozice:

Hrádek - České muzeum stříbra

Hrádek
Kutná Hora v 19. století
19.4.1996 - 9.6.1996

Kamenný dům
Královské stříbření
13.4.1996 - 9.6.1996

Tylův dvůr
Martin Monejlín - drobná grafika, exlibris
6.4.1996 - 31.5.1996

Lanškroun
Městské muzeum
Zdeněk Kolářský - sochař, medailér
30.3.1996 - 26.5.1996

Kouzelný svět rostlin
II. bienále prací žáků výtvarného oboru ZUŠ
4.5.1996 - 2.6.1996

Liberec
Severočeské muzeum
Stálá expozice:
Umělecká řemesla - Historie - Přírodověda
Nestárnoucí bicykl
7.5.1996 - 21.7.1996

Bakalaureáty '96
14.5.1996 - 26.5.1996

Ženy fotografují
31.5.1996 - 14.7.1996

Petr Říha - Archetypy
13.6.1996 - 4.8.1996

Mariánské Lázně
Městské muzeum
Lidové výšivky a kroje Západních Čech
do 31.5.1996
Výstava prací žáků ZUŠ Mariánské Lázně
1.6.1996 - 30.6.1996

Mikulov na Moravě
Regionální muzeum
Stálá expozice:
Vinařství a vinohradnictví - vývoj osídlení v pravěku a současné době dějinné - Výtvarná kultura lidu Břeclavska - Historie zámecké budovy - Národnostní soužití v Mikulově - Obrazy z rodové sbírky Dietrichsteinů - W.Gról, obrazy z okolí Mikulova
Rose coeli, aneb Setkání v klášteře
Práce výtvarného oboru Domu dětí a mládeže Moravského reálného gymnázia v Olomouci
Stepi na hranicích s Rakouskem
červen - září

Antol-Doorwerth 1996
Dětské práce na téma příroda kolem nás
červen

Januš Kubiček - obrazy
1.4.1996 - 15.5.1996

Restaurační práce Pavla Klimeše
18.5.1996 - 7.6.1996

Milevsko
Městské muzeum
Galerie M
Vztahy - Bohumil Kostohryz a hosté
20.4.1996 - 11.5.1996

Mladá Boleslav
Okresní muzeum
Než zazvoní potřeť - loutky a dekorace z ateliéru Františka Pešána
2.5.1996 - 2.6.1996

Benátky nad Jizerou
Stálá expozice:
Dějiny Benátecka
Tycho Brahe a Benátky
11.4.1996 - 3.11.1996

Nová Paka
Podkrkonošské muzeum
Opakem o překot - fotografie Aleše Kuneše
1.5.1996 - 25.5.1996

Ostrava
Galerie výtvarného umění
České umění 20. století
do 3.11.1996

Pardubice
Východočeské muzeum
Kde se pivo vaří, tam se dobře daří
125 let pivovaru v Pardubicích
11.4.1996 - 8.9.1996

Písek
Prácheňské muzeum
Jan Vávra: Na oko - výstava fotografií
2.5.1996 - 2.6.1996

Výstava prací studentů SSUPŠ
3.5.1996 - 2.6.1996

Objevování Starého Egypta
Výzkumy Českého egyptologického ústavu a fotografie Milana Zeminy
5.5.1996 - 30.6.1996

Poděbrady
Polabské muzeum
Jan Kristofori - obrazy a kresby
2.5.1996 - 26.5.1996

Polička
Městské muzeum a galerie
Stálá expozice:
MUZEUM - Památník Bohuslava Martinů - Hudební sál - Rodná světnička B. Martinů na věži kostela - Gotické opevnění města - Národopisné a historické expozice;
GALERIE - Staré umění na Poličsku - Obrazová galerie rodu Hohenembsů ze zámku Bystré u Poličky - Moderní umění na Poličsku - Bohuslav Martinů ve výtvarném umění
Toulky za vysočinskou architekturou
Fotografie J. Hájka
4.5.1996 - 25.8.1996

Tři lesy Bohuslava Martinů
Instalace Evy Vlasákové
18.5.1996 - 16.6.1996

49. umělecký salón v Poličce
ORBIS FICTUS EXTRACTUS - nová média v současném umění
22.6.1996 - 7.7.1996

Praha
Muzeum hlavního města Prahy
Stálá expozice:
Historická Praha (dějiny města a jeho obyvatel od pravěku do r. 1620)
Pražská kamenina
Umělecká díla Karolina
do ledna 1997

Národní muzeum

Kabinet knižní kultury v hlavní budově
160. výročí prvního vydání Máchova Máje
květen - červenec

Muzeum knihy ve Žďáře nad Sázavou
Třicet let nejkrásnějších českých knih
16.5.1996 - 31.10.1996

Náprstkovo muzeum
Islámská architektura ve fotografiích Edgara Knoblocha
24.4.1996 - 1.9.1996

Uměleckoprůmyslové muzeum
Frank O. Gehry - Design a architektura
Gehry a Milunič: Tančící dům
29.4.1996 - 26.5.1996

Galerie Josefa Sudka
Josef Sudek: Cyklus Svatý Vít
od 18.4.1996

Národní technické muzeum
Technika a design období biedermeieru
26.3.1996 - 2.6.1996

Svět Beatles - "30 let Yesterday"
7.5.1996 - 16.6.1996

Dějiny po síti
Dětské práce soutěže Radia Praha
14.5.1996 - 12.6.1996

Prachatice**Prachatické muzeum**

Stálá expozice:
Minerály Prachaticka
Česká dýmka
7.5.1996 - 16.6.1996

Prachatice ve výtvarném umění
7.5.1996 - 16.6.1996

Prostějov**Muzeum Prostějovska v Prostějově**Stálá expozice:

Pravěk Prostějovska - Prostějovsko v období feudalismu a na počátku kapitalismu - Prostějov na přelomu 19. a 20. století - Historické hodiny - Haná - Jiří Wolker, život a dílo - Geologie a paleontologie Prostějovska
Zdeněk Hybler - Obrazy, kresba, scénografie
3.4.1996 - 12.5.1996

Drahé kameny v pravěku Moravy a Slezska
4.4.1996 - 12.5.1996

Ne mnoho, ale mnozí - osvětová a kulturní činnost čs. vojenských jednotek na Západě 1939-1945
4.4.1996 - 12.5.1996

Hloučela - přírodní podmínky biokoridoru
23.4.1996 - 6.6.1996

Předklášteří**Okresní muzeum Brno - venkov**

Antarktida v expedicích konce 50. a začátku 90. let
28.4.1996 - 8.9.1996

Přerov**Okresní vlastivědné muzeum Jana Amose Komenského**Stálá expozice:

Pravěk Přerovska - Motýli a brouci - Mineralogie - Pamětní síň Augustina Mervarta a Josefa Bajáka - Památník Jana Amose Komenského - Jan Blahoslav a čeští bratři - učitelé, šířitelé myšlenek J. A. Komenského - dobové rekonstrukce tříd; Přerov - Moravská ornitologická stanice -

Ptáci České republiky a jejich snůšky - Ekologie zvířeny; Hrad Helfštýn - historie a stavební vývoj hradu - historické zámky a klíče - expozice uměleckého kovářství
Historické hodiny ze sbírek

do 16.6.1996

Lidové obrázky na skle

do 9.5.1996

Vítězné návrhy soutěže na architektonickou studii rekonstrukce zámku v Přerově

8.5.1996 - 31.5.1996

Přerov a jeho výtvarní umělci

8.5.1996 - 25.7.1996

Ze starých análů přerovských škol

23.5.1996 - 28.7.1996

Rakovník**Okresní muzeum**

Výtvarná skupina TERČ
20.4.1996 - 17.5.1996

Rokycany**Muzeum dr. Bohuslava Horáka**Stálá expozice:

Železářství na Podbrdsku - Bydlení na Rokycanskou (uzavřeno do 15.5) - Paleontologie; Dobřív - vodní hamr, technická památka - Pamětní síň Jindřicha Mošny v objektu Staré hospody
Eva Honsová - keramika

2.5.1996 - 2.6.1996

Jaroslav Nobilis - kresby a linoryty

9.5.1996 - 9.6.1996

Zkamenělý svět

13.6.1996 - 15.9.1996

Roztoky u Prahy**Středočeské muzeum**

Zuzana Králová, Petr Kříž - keramika, fotografie
Květen

Zdenka Matyášová - kresby

červen

Šlechtický interiér 19. století v kresbách a akvarelech

4.4.1996 - 2.6.1996

Káva, kafičko, kafe

10.5.1996 - 28.10.1996

Robinson a ti druzí

13.6.1996 - 29.9.1996

Strakonice**Muzeum středního Pootaví**

Dialog - malba a grafika Petra Brátky a Teodora Buzu

22.4.1996 - 26.5.1996

Sušice**Muzeum Šumavy v Sušici**

Výstava výtvarných prací žáků ZŠ T.G. Masaryka v Sušici

2.5.1996 - 2.6.1996

Marie Vechová a Lydie Šloufová - textilní aplikace, keramika

2.5.1996 - 28.6.1996

Terezín**Památník Terezín, národní kulturní památka**Stálá expozice:

Malá pevnost 1940-1945, Výtvarné umění v Muzeu Malé pevnosti, Terezín 1780-1939; Muzeum ghetta - historie židovského ghetta 1941-1945;

Krematorium Bohušovice - úmrtnost a pohřbívání v ghettu

Jiří Sozanský - "Depozitář úzkosti"
12.4.1996 - 30.10.1996

Třebechovice pod Orebem

Třebechovické muzeum betlémů

Česká tradiční hračka
6.4.1996 - 30.6.1996

Betlémy a jejich tvůrci
6.4.1996 - 31.10.1996

Třinec

Muzeum Třineckých železáren a města Třince

"Kdo by neměl rád pohádky ..." - historie a současnost českého loutkového divadla
od 5.4.1996

Turnov

Okresní muzeum Českého ráje

110 let Pojizerských listů
30.4.1996 - 19.5.1996

Jiří Plátek - knižní vazby
30.4.1996 - 27.6.1996

Český ráj v dílech klasiků
10.5.1996 - 27.10.1996

Prodejní výstava drahých kamenů a klenotů
10.5.1996 - 12.5.1996

Sbírka Seifertovských bibliofilů a dokumentů
22.5.1996 - 9.6.1996

Základní umělecká škola, výroční přehlídka
13.6.1996 - 27.6.1996

Uherské Hradiště

Slovácké muzeum

Stálá expozice:

Hlavní budova - Slovácko (národopisná expozice); Galerie Slováckého muzea - Výtvarné umění jihovýchodní Moravy; Památník Velké Moravy ve Starém Městě - archeologická expozice; Národní kulturní památky - Uherské Hradiště - Sady - Špitálky, Staré Město - Špitálky - Modrá u Velehradu - hora sv. Klimenta u Osvětiman

Trhy a jarmarky

květen-září

Uherské Hradiště - podoby města

10.3.1996 - 10.11.1996

Galerie Slováckého muzea

Šperk z českých granátů
4.4.1996 - 26.5.1996

Jan Pospíšil - malířské dílo
4.4.1996 - 26.5.1996

Pavel Mühlbauer
4.4.1996 - 25.8.1996

Uherský Brod

Muzeum Jana Amose Komenského

Martin Sochor - Uprka (malba)
22.3.1996 - 26.5.1996

Květoslava Fulierová (litografie, barevná seligrafie, kombinovaná monotypie)
7.6.1996 - 15.9.1996

Ústí nad Orlicí

Městské muzeum

Nepoučitelní?

Dokumenty, makety, vojenská výstroj a výzbroj z r. 1938-1945
20.4.1996 - 12.5.1996

Velká Bíteš

Městské muzeum

Slávo pivovarská, kam ses poděla

červen

Vsetín

Okresní vlastivědné muzeum

Stálá expozice:

Pod jménem Valachů - Umění a umělecká řemesla - Vsetínsko v lidové tvorbě, kroji a obyčejích; Zámek Kinských ve Valašském Meziříčí - Město v zrcadle dějin - Sklo a gobelíny - Dřevařská škola

Mikoláš Aleš - kresby

19.4.1996 - 9.6.1996

Zámek Kinských ve Valašském Meziříčí

Kamínky z cest

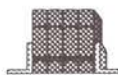
28.4.1996 - 2.6.1996

Vyškov

Muzeum Vyškovska

Divadlo českých potulných loutkářů

1.5.1996 - 20.10.1996

Muzejním knihovnám ...

NOVINKY

 Trojan, Jan: Nové národní písně Františka Bartoše. Vydalo Studijně-dokumentační středisko F. Bartoše Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně 1996.

Před více než sto lety - r. 1882 - vyšly v Brně Nové národní písně moravské s nápěvy do textu vřaděnými a s vydavatelovým podtitulem „za doplněk sbírky Sušilovy“. Jejich autorem byl mlad-

covský rodák František Bartoš, moravský buditel, sběratel lidové moravské písně, národopisec, dialektolog, znalec i brusič českého jazyka, pedagog. Tato první a nejméně známá Bartošova sbírka lidových písní je společným dílem sběratelů, které autor vděčně připomíná. Sám hned do její první části shrnul písně ze své sběratelské činnosti z rodného Zlínska, z Mladcové a z Březnice. Avšak ani tato, ani dvě další sbírky moravských lidových písní, na nichž spolupracoval s Leošem Janáčkem, se nedočkaly nového vydání.

Až letos vychází práce Jana Trojana Nové národní písně Františka Bartoše (1882) - faksimile vybraných zápisů s komentáři. Autor z původní Bartošovy sbírky vybral 85 písní, které otiskl s texty a nápěvy. Sbírkou se pokouší čtenáři přiblížit osobitým způsobem - obsáhlým kompletem notových ukázek s podrobným komentářem. Písně jsou rozděleny do sedmi oddílů podle Bartošova dělení i s původním pravopisem: I. Slovácké písně ze Zlínska (Z Mlatcovy a ze Březnice); II. Slovácké písně od Břeclavy; III. Valašské písně ze Vsacka; IV. Z Líšně u Brna; V. Z různých končin Moravy; VI. Písně slezské (Z Třanovic); VII. Vánoční koledy z Nového Hrozenkova.

Jan Trojan zamýšlí svou práci nejen jako teoretickou muzikologickou studii, ale i jako zpěvník: „Každý nápěv podrobuje autor rozboru po melodické a stavebné stránce a naznačuje v závěru kytarovými značkami hudecký doprovod.“ Ke

studii jsou připojeny obsáhlé poznámky, rejstřík a abecední seznam písní.

Trojanovu studii vydalo Studijně-dokumentační středisko Františka Bartoše Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně za odpovědné redakce PhDr. Karla Pavlišťáka, CSc., s podporou Kulturního fondu města Zlína, Fondu Leoše Janáčka a tiskárny Kodiak print, s.r.o. Zlín. Graficky ji upravil Břetislav Dadák. Výtvarně knihu obohatily batiky Boženy Dadákové a vhodně faktograficky a tématicky vybrané fotografie.

Středisko Františka Bartoše ji vydává se stejným záměrem jako autor: dát čtenáři nejen nahlédnout do Bartošovy tvůrčí dílny a vzbudit tak zájem o jeho práci, ale podnítit ho i k chuti zazpívat si lidovou píseň.

Publikaci lze zakoupit v Muzeu jihovýchodní Moravy ve zlínském zámku a v knihkupectví Archa.

-AD-

Volná místa

Absolventka FF MU, obor historie, hledá místo v muzeu či archivu v celé ČR. Specializují se na obor české dějiny středověku. Velmi dobrá znalost němčiny. Nástup dle dohody. - Jiřina Paclíková, J. Skupy 17, Ostrava, PSČ 708 00.

OB OB OB OB OB OB OB OB OB OB

Město Stříbro vyhlašuje výběrové řízení na místo ředitele Městského muzea ve Stříbře

Podmínky:

- minimálně úplné středoškolské vzdělání s muzejní odborností
  - praxe v oboru minimálně 3 roky
    - morální bezúhonnost
    - seriózní vystupování
    - samostatné rozhodování
  - vhodná znalost světového jazyka

Písemné přihlášky zasílejte na adresu: Městský úřad ve Stříbře, Masarykovo nám. 63, 349 01 Stříbro

Uzávěrka písemných přihlášek 31. května 1996

K výběrovému řízení je nutno v daném termínu předložit následující materiály:

- písemná přihláška
- stručný životopis
- doklady o vzdělání

Ústní pohovor předpokládá zpracovanou koncepci činnosti muzea pod uchazečovým vedením.

Věstník Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií 3/1996. Vydává AMG.

Adresa redakce: Kostelní 44, Praha 7, PSČ 170 00, tel.: 02/3804436, fax: 02/3804437.

Náklad 900 výtisků.

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 1907/1993 ze dne 6.10.1993.

Uzávěrka příštího čísla 7. června 1996 !!!

VESMÍR.

Na úspěchu a pokroku věd přírodních
zakládá se všeliký čilý život i vlnění
pospolitého obcování a blaze národu,
v jehož lůně tyto vědy horlivých mají
pěstovatelů.

Obrázkový časopis pro šíření věd přírodních.

vesmír

125 let tradice

Prátelům a příznivcům věd přírodních!

**Vesmír můžete objednat
na adrese: Národní 3, 111 42 Praha 1,
tel. 24240573**

předplatné Vesmíru:

1 rok	399 Kč
2 roky	735 Kč
1/2 roku	210 Kč

(cena jednoho čísla ve volném prodeji je 45 Kč)

**Z knih, které vyjdou v nakladatelství Vesmír
v letošním roce, a které si můžete objednat na
výše uvedené adrese, upozorňujeme na:**

Fosilní ústřice

Bořivoj Záruba

Katalog rodových a podrodových taxonů podřádu Ostreina

Odborná taxonomická studie vydávaná pro Národní muzeum
v Praze. Ústřice mají díky svému rozšíření a rozmanitosti
mezi ostatními mlži velmi významné postavení. Ze
stratigrafického hlediska jsou důležité jak pro datování
terciálních sedimentů, tak i pro recentní ekologická studia
a pohledy paleoekologické. Přehledná publikace o tomto
podřádu dosud chyběla. Každý taxon je zobrazen, charakteri-
zován výstižným popisem a vztahy k příbuzným druhům.

Vyjde na podzim 1996, asi 80 stran s obraz. přílohou, cca 150 Kč.

